

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER

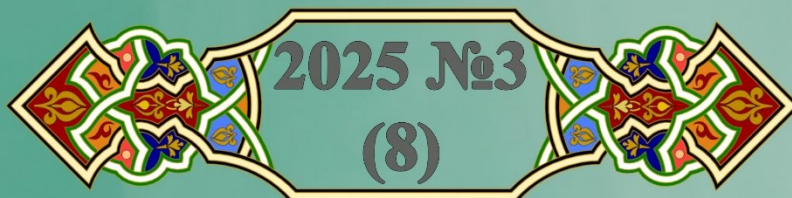
p-ISSN 2992-9229

e-ISSN 3060-5318

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

Xalqaro ilmiy jurnal

Samarqand-2025

p-ISSN 2992-9229

e-ISSN 3060-5318

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

XALQARO ILMIY JURNALI

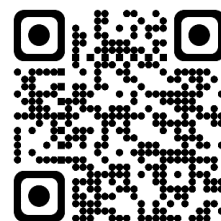
“TURKOLOGICAL RESEARCH” INTERNATIONAL SCIENTIFIC
JOURNAL

ULUSLARARASI “TÜRKOLJİ ARAŞTIRMALARI” DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Jurnal rasmiy sayti: <https://turkologiya.samdu.uz/>

SAMARQAND – 2025

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “TURKOLOGICAL RESEARCH”
ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Bosh muharrir:	Bosh muharrir o‘rinbosari:
Juliboy ELTAZAROV <i>f.f.d., professor (O‘zbekiston)</i>	Roxila RUZMANOVA <i>f.f.n., dotsent (O‘zbekiston)</i>
TAHRIRIYAT KENGASHI:	
Rustam XALMURADOV – t.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti rektori (O‘zbekiston); Hakim XUSHVAQTOV – f.m.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektori (O‘zbekiston); Akmal AHATOV – t.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti xalqaro hamkorlik bo‘yicha prorektori (O‘zbekiston); Muslihiddin MUHIDDINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Ibodulla MIRZAYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Shuhrat SIROJIDDINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Suyun KARIMOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Murodqosim ABDIYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Azamat PARDAYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Musa YULDASHEV – f.f.n., professor (O‘zbekiston); Dilfuza DJURAKULOVA – t.f.n., professor (O‘zbekiston); Aftondil ERKINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Qosimjon SODIQOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);	Muhabbat QURBONOVA – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Ali AKAR – f.f.d., professor (Turkiya); Abduselam ARVAS – f.f.d., professor (Turkiya); Funda TOPRAK – f.f.d., professor (Turkiya); Musa Shamil YUKSEL – f.f.d., professor (Turkiya); Temur KOJAO‘G‘LI – f.f.d., professor (AQSH); Hayrunnisa ALAN – f.f.d., professor (Turkiya); Varis CHAKAN – f.f.d., professor (Turkiya); Almaz ULVI – f.f.d., professor (Ozarbayjon); Emrah YILMAZ – Phd, dotsent (Turkiya); Foziljon SHUKUROV – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Dilshod XURSANOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Shahnoza XUSHMURODOVA – DSc, professor (O‘zbekiston); Dinara ISLAMOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Feruza JUMANIYAZOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Istoda RASULOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Dilorom MUMINOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Zarifa XUSANOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Feruza MANUKYAN – Phd (O‘zbekiston); Mas’ul muharrir: PhD, dotsent Zokir BAYNAZAROV (O‘zbekiston); Texnik xodim: Raxmatulla SHOKIROV (O‘zbekiston).

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL RESEARCH”

ULUSLARARASI “TÜRKOLÖJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Главный редактор:

Жулибой ЭЛТАЗАРОВ

д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Заместитель главного редактора:

Рохила РУЗМАНОВА

к.ф.н., доцент (Узбекистан)

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Рустам ХАЛМУРАДОВ – д.т.н., профессор, ректор Самаркандского государственного университета имени Ш.Рашидова (Узбекистан);

Хаким ХУШВАКТОВ – д.ф.-м.н., профессор, проректор по научной работе и инновациям Самаркандского государственного университета имени Ш.Рашидова (Узбекистан);

Акмал АХАТОВ – д.т.н., профессор, проректор по международному сотрудничеству Самаркандского государственного университета имени Ш.Рашидова (Узбекистан);

Муслихиддин МУХИДДИНОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Ибодулла МИРЗАЕВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Шухрат СИРОЖИДДИНОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Суюн КАРИМОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Муродкасым АБДИЕВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Азамат ПАРДАЕВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Муса ЮЛДАШЕВ – к.ф.н., профессор (Узбекистан);

Дилфуза ДЖУРАКУЛОВА – к.и.н., доцент (Узбекистан);

Афтондил ЭРКИНОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Касимжон СОДИКОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Мухаббат КУРБАНОВА – д.ф.н., профессор (Узбекистан);

Али АКАР – д.ф.н., профессор (Турция);

Абдуселам АРВАС – д.ф.н., профессор (Турция);

Фунда ТОПРАК – д.ф.н., профессор (Турция);

Муса Шамиль ЮКСЕЛЬ – д.ф.н., профессор (Турция);

Темур КОДЖАОГЛУ – д.ф.н., профессор (США);

Хайрунниса АЛАН – д.ф.н., профессор (Турция);

Варис ЧАКАН – д.ф.н., профессор (Турция);

Алмаз УЛЬВИ – д.ф.н., профессор (Азербайджан).

Эмрах ЙИЛМАЗ – PhD, доцент (Турция);

Фозилжон ШУКУРОВ – PhD, доцент (Узбекистан);

Дилшод ХУРСАНОВ – PhD, доцент (Узбекистан);

Шахноза ХУШМУРОДОВА – DSc, профессор (Узбекистан);

Динара ИСЛАМОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Феруза ДЖУМАНИЯЗОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Истода РАСУЛОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Дилором МУМИНОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Зарифа ХУСАНОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Феруза МАНУКЯН – Phd (Узбекистан);

Ответственный редактор: PhD, доцент **Зокир БАЙНАЗАРОВ** (Узбекистан)

Технический персонал: **Рахматулла ШОКИРОВ** (Узбекистан)

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL RESEARCH”

ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ”

Chief Editor:/ Deputy Chief Editor:

Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (Uzbekistan)

Ass. Prof. Dr. Rokhila RUZMANOVA (Uzbekistan)

Baş Editör:/ Baş Editör Yardımcısı:

Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (Özbekistan)

Doç. Dr. Rohila RUZMANOVA (Özbekistan)

EDITORIAL TEAM:/ BİLİM KURULU:

Prof. Dr. Rustam KHALMURADOV – Rector of Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);

Prof. Dr. Hakim KHUSHVAKTOV – Vice-Rector for Research and Innovation, Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);

Prof. Dr. Akmal AKHATOV – Vice-Rector for International Cooperation of Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);

Prof. Dr. Muslihiddin MUKHIDDINOV (Uzbekistan)

Prof. Dr. Ibodulla MIRZAEV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Shukhrat SIROJIDDINOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Suyun KARIMOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Murodkasim ABDIEV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Azamat PARDAEV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Musa YULDASHEV (Uzbekistan);

Ass. Prof. Dr. Dilfuza DJURAKULOVA (Uzbekistan);

Prof. Dr. Aftondil ERKINOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Kasimjon SODIKOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Muhabbat KURBANOVA (Uzbekistan);

Prof. Dr. Ali AKAR (Turkey);

Prof. Dr. Abdusalam ARVAS (Turkey);

Prof. Dr. Funda TOPRAK (Turkey);

Prof. Dr. Musa Shamil YUKSEL (Turkey);

Prof. Dr. Temur KOJAOGU (USA);

Prof. Dr. Hayrunnisa ALAN (Turkey);

Prof. Dr. Varis CHAKAN (Turkey);

Prof. Dr. Almaz ULVI (Azerbaijan);

Ass. Prof. PhD. Emrah YILMAZ (Turkey);

Ass. Prof. PhD. Foziljon SHUKUROV (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Dilshod KHURSANOV (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Shakhnoza KHUSHMURODOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Dinara ISLAMOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Feruza JUMANIYAZOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Istoda RASULOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Dilorom MUMINOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Zarifa HUSANOVA (Uzbekistan);

PhD. Feruza MANUKYAN (Uzbekistan);

Managing editor: *Ass. Prof. PhD. Zokir BAYNAZAROV* (Uzbekistan)

Technical staff: **Rakhmatulla SHOKIROV** (Uzbekistan)

Prof. Dr. Rustam HALMURADOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Rektörü (Özbekistan);

Prof. Dr. Hakim HUŞVAKTOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Araştırma ve İnovasyondan Sorumlu Rektör Yardımcısı (Özbekistan);

Prof. Dr. Akmal AHATOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Uluslararası İşbirliğinden Sorumlu Rektör Yardımcısı (Özbekistan);

Prof. Dr. Muslihiddin MUHİDDİNOV (Özbekistan);

Prof. Dr. İbodulla MİRZAYEV (Özbekistan);

Prof. Dr. Şuhrat SİROCİDDİNOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Suyun KARİMOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Murodkasım ABDİYEV (Özbekistan);

Prof. Dr. Azamat PARDAYEV (Özbekistan);

Prof. Dr. Musa YULDAŞEV (Özbekistan);

Doç. Dr. Dilfuza CURAKULOVA (Özbekistan);

Prof. Dr. Aftondil ERKİNOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Kasimcon SODİKOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Muhabbat KURBANOVA (Özbekistan);

Prof. Dr. Ali AKAR (Türkiye);

Prof. Dr. Abdusalem ARVAS (Türkiye);

Prof. Dr. Funda TOPRAK (Türkiye);

Prof. Dr. Musa Şamil YÜKSEL (Türkiye);

Prof. Dr. Timur KOCAOĞLU (ABD);

Prof. Dr. Hayrunnisa ALAN (Türkiye);

Prof. Dr. Varis ÇAKAN (Türkiye);

Prof. Dr. Almaz ÜLVİ (Azerbaycan);

Doç. Dr. Emrah YILMAZ (Türkiye);

Doç. Dr. Fozilcon ŞUKUROV (Özbekistan);

Doç. Dr. Dilşod HURSAVOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Şahnoza HUŞMURODOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Dinara İSLAMOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Feruza CUMANIYAZOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Istoda RASULOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Dilorom MUMİNOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Zarifa HUSANOVA (Özbekistan);

Dr. Feruza MANUKYAN (Özbekistan);

Sorumlu Editör: *Doç., Dr. Zokir BAYNAZAROV* (Özbekistan)

Teknik Personel: **Rahmatullah ŞOKİROV** (Özbekistan)

MUNDARIJA | CONTENT | İÇERİK | СОДЕРЖАНИЕ

TURKIY XALQLARNING QADIMIY TARIXI

YULDASHEV Muso, YULDASHEVA Dilshoda

TURKIYLAR UZOQ O‘TMISH SIVILIZATSIYASINING SHOHIDI (SHUMER, ETRUSK, SHIMOLIY AMERIKA HINDU VA TURKIY TILLARI QIYOSIDA).....7

SAYFULLAEV Baxtiyor, ERGASHEV Odil, UNGALOV Lazizbek

QO‘SHRABOT TUMANINING QADIMGI TOSH (PALEOLIT) DAVRI YODGORLIKLARI15

TURK DUNYOSI TADQIQOTLARI

Gulnoz SATTOROVA

RIZO NURNING ADABIYOTSHUNOSLIKKA DOIR TADQIQOTLARI.....23

Emrah YILMAZ

DİLİN İÇ YÜZÜ VE KULLANIM ALANLARI29

G‘AFFOROV Alisher

BADIIY ASAR NOMI SIFATIDA QO‘LLANAYOTGAN BIRIKMASHAKLLARNING AYRIM FUNKSIONAL-SEMANTIK XUSUSIYATLARI.....41

ODINAYEV Chingiz

TURK XOQONLIGI DAVRIDA SUG‘D VOHA HUKMDORLIGINING UNVONLAR TIZIMI47

Muhammadixon BUZRUKOV

SA‘DUDDIN MAS‘UD TAFTAZONIYNING SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETIDA SAQLANAYOTGAN RIYOZIYOT ILMIGA OID QO‘LYOZMA ASARI XUSUSIDA.....54

ABBOSOV Habibullo

SOHIBQIRON AMIR TEMUR MA‘NAVIY DUNYOSI ALISHER NAVOIY TALQINIDA60

SAFAYEV Mansur

TURKISTON GILAM SAN‘ATI: KOLLEKSIONERLIK VA KO‘RGAZMALAR FAOLIYATI KONTEKSTIDA.....67

ДОСПАНОВ Октябрь

ИСТОРИКО-ЭТНОГРАФИЧЕСКИЙ И КУЛЬТУРНЫЙ АНАЛИЗ ТРАДИЦИОННОГО РЫБОВОДСТВА У НАРОДОВ ЮЖНОГО ПРИАПАЛЬЯ75

FURKATOVA Maxliyo

THE UZBEK ACCUSATIVE CASE IN ENGLISH: A CONTRASTIVE-TYPOLOGICAL STUDY.....83

MUXAMMADIYEV Nodir

QASHQADARYO VILOYATI O‘ZBEK SHEVALARIDAGI O‘ZLASHMA SO‘ZLAR SEMANTIKASI90

Uzm. Esra Yarız

BEDRİYE NAİM MUTLU‘NUN “BİTMEYEN HİKÂYELER” VE “AİLE AĞACI” KİTAPLARI ÜZERİNE İNCELEMELER95

Zeynep GÜLER

SEVİNÇ ÇOKUM‘UN HİLAL GÖRÜNÜNCÜ ROMANINDA TÜRKÇÜ TAVIRI.....102

ADABIY ALOQALAR, QIYOSIY TILSHUNOSLIK VA ADABIYOTSHUNOSLIK

SATTOROV Begzod

XITOY VA TURKIY ADABIYOTDA KONNOTATIV NOMINATSIYA: MAQOLLAR VA SHE‘RIYAT KONTEKSTIDA TADQIQOT108

Foziljon SHUKUROV

“JAVOBIYA” AN‘ANASINING MOVAROUNNAHR SHOIRLARI IJODIDAGI O‘RNI115

BAYIMBETOVA Mexriban

THE FORMATION SYSTEM OF IMITATIVE WORDS IN THE ENGLISH AND KARAKALPAK LANGUAGES.....120

РАДЖАБОВ Анвар

РЕЦЕПЦИЯ ТЮРКО-ПЕРСИДСКОЙ ПОЭЗИИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ РУССКИХ ПОЭТИЧЕСКИХ ПЕРЕВОДОВ128

AZIZ MUSHTARIY!

Ushbu sonning asosiy o'qi, tilning badiiy chuqurligi bilan tarixning qadimiy izlarini birlashtiruvchi o'ziga xos tadqiqotlardan tashkil topgan. She'riyatda til birliklarining takrori va konnotativ quvvati, Alisher Navoiyning ulug' hukmdor Amir Temurning ma'naviy dunyosiga doir sharhlari, Turk-fors she'riyatining ruscha tarjimalari ushbu yozuvning adabiyot kategoriyasidagi asosiy doirasini shakllantirgan. Shu bilan birga, Xitoy va turkiy adabiyotdagi konnotativ nominatsiya, ingliz va qoraqalpoq tillaridagi taqlid so'zlarning yasalish tizimi qiyosiy ravishda ko'rib chiqilgan. Tarix va arxeologik tadqiqotlar orqali turkiy xalqlarning qadimiy Shumer va Etrusk tillari bilan qurgan sivilizatsion aloqasiga diqqat jalb etilgan. Turk Xoqonligi davridagi Sug'd unvonlar tizimlari o'rganilgan va Qo'shrabat hududidagi Paleolit davriga oid arxeologik topilmalar vositasida madaniy merosimizning turli qatlamlari ko'z oldiga keltirilgan. Yakunda; Turkiston gilam san'atining kolleksiyonerlik kontekstidagi qadri, Samarqandda topilgan noyob matematika qo'lyozmasining muhtevosi, badiiy asarlar nomining funksional xususiyatlari, tilning ichki mohiyati va qo'llanish sohalari, Qashqadaryo shevalaridagi o'zlashma iboralarning semantikasi bilan to'ldirilgan ushbu boy to'plam, o'quvchilarga madaniy va ilmiy jihatdan turli xil istiqbollarni taqdim etmoqda.

TAHRIRIYAT

DEAR READER!

The central axis of this issue consists of original research that integrates the artistic depth of language with the ancient traces of history. The recurrence and connotative power of linguistic units in poetry, Alisher Navoi's commentaries on the spiritual world of the great ruler Amir Timur, and the reception of Turco-Persian poetry through Russian translations have formed the core framework for the literature category of this writing. Furthermore, connotative nomination in Chinese and Turkic literature, and the word-formation system of imitative words in the English and Karakalpak languages have been comparatively addressed. Through historical and archaeological studies, attention has been drawn to the civilizational connection established by the Turkic peoples with the ancient Sumerian and Etruscan languages. The titles of the Sogdian rulers during the Turkic Khaganate period have been examined, and various layers of our cultural heritage have been brought to light through Paleolithic archaeological findings in the Qushrabad region. Finally; this rich compilation, completed with the value of Turkestan carpet art in the context of connoisseurship, the content of a rare mathematics manuscript found in Samarkand, the functional characteristics of artistic work titles, the inner essence and areas of use of language, and the semantics of non-literal expressions in the Kashkadarya dialects, offers various perspectives to readers from a cultural and scientific standpoint.

EDITORIAL BOARD

SEVGİLİ OKUYUCU!

Bu sayının ana eksenini, dilin sanatsal derinligi ile tarihin kadim izlerini birleştiren özgün araştırmalardan oluşmaktadır. Şiirde dil birliklerinin tekrarı ve çağrışımsal gücü, Alî Şîr Nevâî'nin büyük hükümdar Emir Timur'un manevi dünyasına dair yorumları, Türk-Fars şiirinin Rusça çevirileri konuları yazının edebiyat kategorisindeki temel çerçevesini oluşturmuştur. Bununla birlikte Çin ve Türk edebiyatındaki konnotatif adlandırma, İngilizce ve Karakalpakça'daki yansıma sözcüklerin yapısı karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Tarih ve arkeoloji çalışmaları üzerinden Türklerin kadim Sümer ve Etrusk dilleriyle kurduğu medeniyet bağlantısına dikkat çekilmiştir. Türk Kağanlığı dönemindeki Soğd unvan sistemleri incelenmiş ve Kuşrabad bölgesindeki Paleolitik döneme ait arkeolojik bulgular aracılığıyla kültürel mirasımızın farklı katmanları gözler önüne serilmiştir. Son olarak; Türkistan kilim sanatının koleksiyonerlik bağlamındaki değeri, Semerkant'ta bulunan nadir bir matematik el yazmasının muhtevası, bediî eserlerin işlevsel özellikleri, dilin iç yüzü ve kullanım alanları, Kaşkadarya ağızlarındaki dolaylı anlatımların semantiği ile tamamlanan bu zengin seçki, okuyuculara kültürel ve bilimsel açıdan farklı perspektifler sunmaktadır.

YAYIN KURULU

УВАЖАЕМЫЙ ЧИТАТЕЛЬ!

Основу данного выпуска составляют оригинальные исследования, которые объединяют художественную глубину языка с древними страницами истории. В разделе поэзии рассматриваются повторяемость и коннотативная сила языковых единиц; представлены комментарии Алишера Навои, посвящённые духовному миру великого правителя Амира Темура; а также анализируются русские переводы тюрко-персидской поэзии, формирующие основное направление литературной категории этого номера. В сравнительном аспекте анализируются коннотативная номинация в китайской и тюркской литературе, а также система словообразования звукоподражательных слов в английском и каракалпакском языках. Посредством исторических и археологических исследований обращается внимание на цивилизационные связи тюркских народов с древними шумерским и этрусским языками. Изучены системы согдийских титулов периода Тюркского каганата, а археологические находки палеолитического периода, обнаруженные на территории Кушрабадского региона, позволяют реконструировать различные пласты нашего культурного наследия. В заключение, этот обширный сборник, дополненный исследованиями о ценности туркестанского коврового искусства в контексте коллекционирования, содержании уникальной математической рукописи, найденной в Самарканде, функциональных особенностей наименований художественных произведений, внутренней сущности и сферах употребления языка, а также семантики заимствованных выражений в кашкадарьинских говорах, предлагает читателям широкий спектр культурных и научных перспектив.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИИ

SOHIBQIRON AMIR TEMUR MA’NAVIY DUNYOSI ALISHER NAVOIY TALQINIDA

ABBOSOV Habibullo Abdullayevich,

O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlar Akademiyasi

Harbiy xavfsizlik va mudofaa universiteti

(Toshkent, O‘zbekiston)

 E-mail: habbosov@gmail.com

 ORCID: 0009-0006-4901-080X

 DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17499870>

Annotatsiya: Maqolada o‘rta asrlarda jahon tarixida kechgan olamshumul voqealarning sababchilaridan biri buyuk Sohibqiron Amir Temurning harbiy yurishlaridagi diplomatik siyosati, bu sohadagi yuksak madaniyati, harbiy taktikasi, davlat boshqaruvidagi adolatli siyosatining badiiy ifoda etilishi haqida fikr yuritiladi. Buyuk mutafakkir va shoir, davlat arbobi Alisher Navoiy temuriylar davri madaniy-ma’rifiy yuksalishini bevosita shu yirik shaxsiyat dahosi bilan bog‘laydi. Maqola muallifi fikr-mulohazalarini bayon etishda, tahlil va talqin ishlarini amalga oshirishda, hayotiy voqealar, ma’lumotlar keltirishda o‘rta asr tarixchilarining temurnomalari, “Zafarnoma”lariga tayanadi.

Kalit so‘zlar: *Shoh, doston, dunyoqarash, adolat tamoyili, Garmsir, Samarqand, dono siyosat.*

ДУХОВНЫЙ МИР АМИРА ТИМУРА В ИНТЕРПРЕТАЦИИ АЛИШЕРА НАВОИ

Аннотация: В статье изучаются вопросы художественного изображения и правдивого описания исторических событий в средневековой Средней Азии, основной фигурой в которых был великий государственный деятель Амир Тимур. Мыслитель и поэт Алишер Навои в своих эпических произведениях изображает остроумную дипломатическую политику посредством художественных образов, ясный ум и высокий интеллект, богатый внутренний мир и справедливость в управлении государством великого правителя Амира Тимура. Анализируя исторические события, автор статьи опирается на материалы исследований и произведений средневековых авторов, современников великого Тимура.

Ключевые слова: *шах, поэма, мировоззрение, принципы справедливости, Гармсир, Самарканд, мудрая политика.*

THE SPIRITUAL WORLD OF AMIR TEMUR IN ALISHER NAVOI'S INTERPRETATION

Abstract: This article examines the artistic portrayal of the excellent Amir Temur's diplomatic policy during his military campaigns, his high culture in this field, his military tactics, and his policies of just governance. Amir Temur was one of the key figures behind world-changing events in medieval history. The great thinker, poet, and statesman Alisher Navoi directly attributes the cultural and educational flourishing of the Timurid era to the genius of this prominent figure. In presenting his views, conducting analysis and interpretation, and providing historical events and information, the author draws upon the Temurnamas and Zafarnamas of medieval historians.

Keywords: *ruler, epic, worldview, principle of justice, Garmsir, Samarkand, wise policy.*

Kirish. Sohibqiron Amir Temur o‘zining siyosiy-ijtimoiy, ma’naviy qarashlari va harbiy yurishlari mazmun-mohiyati haqida o‘zining “Temur tuzuklari” (Амир Темур, 1991:167) nomli asarida ma’lumot beradi. Bu asarda asosan davlat boshqaruvi, armiyada joriy etilgan harbiy tartiblar, huquqiy tartib-intizom, iqtisodiy-moliyaviy sohadagi masalalar, soliq tizimi va siyosati kabi muhim ma’lumotlar keltiriladi. Sohibqiron o‘zining siyosiy va harbiy yurishlar davomida orttirgan tajribalarini ushbu asarda jamlagan, u bu asarining avlodlari uchun davlat boshqaruvi kodeksi sifatida siyosiy yo‘l-yo‘riq bo‘lishini umid qilgan.

Sohibqiron Amir Temurning saltanati uzluksiz feodal talon-tarojlar natijasida xarob bo‘lgan xonadonlar, mamlakatlar zaminida tiklandi. Buyuk hoqon o‘z tasarrufidagi yerlarda qonun va tartibni qat’iy joriy etdi. Bu benihoyat mushkul vazifa edi. U otasi Muhammad Tarag‘ay xonadonida “bolaligidan suvoriylik va musulmonchilik ruhida tarbiyalanib, mug‘ullarni (ya’ni bosqinchilarni – H.A.) daf qilish fikrida o‘sdi”. (Херман Вамбери, 1990:30) Bu esa har bir chin inson uchun kamyob fazilat hisoblanadi. U 765-hijriy, 1363-1364-milodiy yilda mug‘ul xoni Ilyosxo‘janing o‘ziga qarshi yuborilgan son jihatidan besh barobar ko‘p qo‘shinini Balx shahri yonida tor-mor etadi. Jetilarni Movarounnahrda butunlay haydab chiqargani uchun Samarqand ahli uni shodu xurramlik bilan qarshi oladi. Lekin Temur taxtga chiqishga shoshilmaydi. Xonlik unvonini olish bilan dushmanlarining sonini ko‘paytirishni istamaydi. Bu narsa uning yoshligidan boshlab hushyor, ehtiyotkor siyosatchi bo‘lganligidan dalolat beradi.

Asosiy qism. Hijriy 771-yil 10-ramazonda (1369-yil, 8-aprel) Sohibqiron Amir Temur hayotida g‘oyatda muhim voqea yuz beradi. Shu kuni tashqi va ichki dushmanlarni bartaraf qilgan Sohibqiron Balxda qadimiy turk taomili bo‘yicha millat majlisi – qurultoy saylovi orqali Movarounnahrning amiri deb e’lon etiladi. Bu tarixiy voqeani badiiy adabiyot namunalari asosida tahlil va talqin qilar ekan, adabiyotshunos olim Isomiddin Salohiy buyuk shoir va mutafakkir Alisher Navoiyning “Saddi Iskandariy” dostoniga murojaat etadi: “Sohibqironning shoshma-shosharlikka berilmay, o‘z hukmronligini o‘zboshimchalik bilan e’lon qilmaganligi voqeasi Alisher Navoiy qalbiga chuqur ta’sir ko‘rsatgan edi. Shuning uchun ham uning butun ijodida xalq rahnamosi bilimli, tadbirkor bo‘lishi lozim va u mansabga tanlab qo‘yilishi zarur, degan ruh ko‘zga yaqqol tashlanib turadi. Shundan kelib chiqib, Navoiy Iskandarining otasi vafot etgach, podshohlikni qabul qila qolmay, balki xalqqa qarab:

*Siz emdi o‘zunguzga shohe toping,
Bu kishvarg‘a kishvarpanohe toping.
Har ishta zamon ahlining foyiqi,
Ki to bo‘lg‘ay ul shohlig‘ loyiqi, -*

deb aytgan so‘zlariga ajablanmasa ham bo‘ladi.

Alisher Navoiy tasavvuri va tasvirida Iskandar o‘z davrining bilimli, valiy tabiatli kishisi bo‘lgan. Shoidan sal oldinroq yashab o‘tgan Sohibqiron Amir Temur esa Iskandar timsolini yaratishda shoirga tarixiy ibrat sifatida xizmat qilar edi. Chunki Amir Temurning buyuk aql-zakovat egasi bo‘lgani Ibn Arabshoh, Ibn Xaldun tomonidan qayd etilganligi, Hofizu Abro‘, Abdurazzoq Samarqandiy kabilarning Sohibqironning tarix, falsafa, tibbiyot, ilmu nujum fanlaridan yaxshi xabardor ekanligi haqida bergan ma’lumotlari shoirga ma’lum edi. Biroq bu gaplardan Alisher Navoiy Iskandar obrazini yaratishda faqat Amir Temur hayotiy faoliyatida yuz bergan voqealar va unga xos xususiyatlarni ko‘chirib qo‘yaqolgan, deb o‘ylamaslik kerak. Chunki shoir kengqamrovli bilim sohibi bo‘lgan mutafakkir san’atkor sifatida badiiy ijodda ijtimoiy muhit voqealarini tasvirlashda ham, romantik kayfiyatlarni jonli ifodalashda ham muayyan an’anaviy nizom va talablarga qat’iy rioya qilgan”. (Салохий, 2002:78)

Amir Temurning hokimiyat tepasiga kelishi Movarounnahrdagi ijtimoiy-siyosiy holat-vaziyat taqozo etgan tarixiy zarurat edi. Shu narsa aqlni lol etadiki, hali zarurat va tasodif degan tushunchalar ilmda bo‘lmagan bir sharoitda Temur o‘zining hokimiyatni egallashga mas’ul bir shaxs ekanligini teran anglab yetadi. Bu narsa “Temur tuzuklari”da uning o‘z so‘zlari bilan shunday bayon etilgan: “Garmsir tasarrufimga o‘tgach va yaralarim ham tuzalgach, Balx sarhadidagi tog‘larda turib... Movarounnahr mamlakatini bo‘ysundirish uchun yurish qilmoqchi bo‘ldim... Odamlar tarqalib ketib qirq otlig‘ kishigina qolgan ekanmiz. Lekin ularning barisi aslzoda, amirzoda va nasli pok yigitlar edi. Shundayin azamatlar bu og‘ir kunlarda nimadandirki men kabi oltinu molsiz, oziq-ovqatsiz bir kishiga hamrohlik qilib, mening iznimga kirib (tog‘- toshlarda ergashib) yurganliklari uchun Tangri taologa shukrlar aytdim. O‘zimcha: “Alloh taologa men bilan qilarlik ulug‘ ishlari bo‘lg‘aykim, o‘zim kabi yigitlarni menga buysundirmishdir”, - deb o‘yladim”. (Амир Темур, 1991:25)

Sohibqiron Amir Temur taqdirida yuz bergan barcha hodisalarni, o‘zining muvaffaqiyatlari va zafarlarini faqatgina unga bo‘lgan Allohning inoyati ekanligini “Tuzuklar”ida qayd etadi. Mashhur turk mutafakkiri Mavlono Jaloliddin Rumiy insoniyat tarixidagi komil shaxsiyat bo‘lmish Muhammad alayhissalomning: “Alloh tarafidan bo‘lgan bir jazba butun insonlarning ibodatlaridan xayrliroqdir”, hadislariga yozgan sharhida: “Bir ishda uning inoyati hosil bo‘lsa, inson yuz ming marta zahmat chekishdan hosil bo‘lgan ishni maydonga keltiradi. Insonning yanada ko‘proq ishlamog‘i yaxshidir, xushdir, foydalidir...” deb yozadi. Mavlono Rumiy sharhni davom ettirib, yana shunday yozadi: “Inoyat kelishi bilan g‘ayrat ham keladi”. (Ўзб АС, 1995:7;3) Amir Temur qalbida jilolangan Allohning inoyat nuri unga had-hududsiz g‘ayrat bag‘ishlaydi va uning yuragiga: “g‘olib bo‘lmoqlik “Tangrining madadi va bandasining tadbiri bilandir”, degan e‘tiqodni naqshlaydi. U “Tuzuklar”da: “tajribamda ko‘rilgankim, ishbilarmon, mardlik va shijoat sohibi, azmi qat’iy, tadbirkor va hushyor bir kishi ming-minglab tadbirsiz, loqayd kishilardan yaxshidir” (Амир Темур, 1991:15), deb yozadi.

Amir Temur Turkistonning daxlsizligi va mustaqilligi yo‘lida Botuxon zamonidan qolgan dashtiqipchoqlik amirlarning avlodlari bilan ham murosasiz kurash olib bordi hamda o‘z elini zulmdan ozod qildi. Zero, mug‘ul xoni Ilyosxo‘ja hatto o‘z hokimiyatini barqaror etishga ham ojizlik qilgan edi. Temur mintaqada noqobil siyosiy hokimiyatga chek qo‘yib, o‘z sharoitida adolatga asoslangan hokimiyatga asos soldi. O‘zining “Kuch – adolatda!”, shiori bilan Buyuk Sohobqiron harbiy kuch va mahoratni zo‘ravonlik bilan emas, balki adolatli hukmdorlik, adolatli tadbirlar bilan birga uyg‘un qo‘llash kerak, deb ta’kidlaydi.

Faqatgina ilm, qurol ustunligiga suyanib jahon hukmdorligi da’vosi bilan yashash nodonlik ekanini, xudbinlikning eng ochiq ko‘rinishlaridan biri ekanligini, ma’nosiz bir maqsad ekanligini Sohobqiron Amir Temur “Tuzuklari”da qayta-qayta qayd etadi. Shu nuqtai nazardan Amir Temurning jahongirlik faoliyatini Aleksandr Makedonskiy, Chingizxon, Napoleon va boshqa bir jahongirlik da’vosini qilgan yirik sarkardalar faoliyatiga qiyoslab bo‘lmaydi. Chunki har bir jahongir tarix sahnasida o‘z davri, ijtimoiy muhiti, diniy, siyosiy, axloqiy, falsafiy, badiiy-estetik qarashlari, milliy xususiyatlari mujassami sifatida namoyon bo‘ladi.

Sohobqiron Amir Temur qonida ayniqsa vatanparvarlik va adolat tuyg‘ulari muntazam jo‘sh urar edi. Chunki adolat tuyg‘usi uning fitrati edi. U “Tuzuklar”da: “Jete qo‘shini boshliqlari ustidan g‘alaba qozongandan keyin... saltanatni o‘z tasarrufimga olgudek bo‘lsam, adolat bilan hukmronlik qilishga azmu jazm etdim”, deb yozadi. Sohobqiron Amir Temur yurt osoyishtaligi uchun molu jonini ham ayamaydi. U Tug‘luq Temurxon bosqinchiligi haqida “Tuzuklar”da gap yuritir ekan, u yuborgan bosqinchi, “ochko‘z amirlarni mol-dunyo bilan aldab, Movarounnahr

viloyatini qatlu g‘oratdan qutqarib qoldim”, - deb yozadi. Uning o‘zga o‘lkalarga qo‘shin tortishining ham har biri o‘zining ijtimoiy, siyosiy sabablariga ega. Shu nuqtai nazardan Herman Vamberi, Temurning faoliyati, xususan, dushmanlari tarafidan gunoh hisoblangan ishlari va urushlari, teranroq qaralsa, doimo biror jinoyatga jazo tarzida ro‘y bergan, deb yozganida juda haq bo‘lgan deb o‘ylaymiz.

Amir Temurning jahongirlikka munosabati ham, masalan Aleksandr Makedonskiy yurishlaridek hoyu havasga asoslangan bo‘lmay, balki hayotiy ehtiyojlar va ilmiy, ijtimoiy-siyosiy aqidalar bilan izohlanadi.

Shu mazmundagi fikr Alisher Navoiy “Xamsa”si yakunlovchi dostoni bo‘lmish “Saddi Iskandariy”da ham badiiy til bilan bayon etilgan. Shoirning ta’kidiga ko‘ra, adolat biror-bir manfaatni ko‘zlab yoki kibrni namoyish etish uchun (ro‘yu riyo) qilinsa, u o‘z ma’nosini yo‘qotib, riyokorlikka aylanib qoladi. Iskandar o‘z yurtida adolatni birmuncha barqaror etgach, jahonni butunlay o‘z taxti farmoni ostiga olish fikriga tushib qoladi:

*Ki olam olurg‘a bo‘lur muntahi,
Bu so‘z fikrida xotiri ogahi.*

Ayni ana shu o‘rinda uning jahongirligi bilan Sohibqiron Amir Temur jahongirligi o‘rtasidagi farq yaqqol ko‘zga tashlanadi. Iskandarning jahongir bo‘lishi xonlar uchun kerak bo‘lgan:

*Chu adlu shijoat anga yor edi,
Yana roy ila hikmati bor edi.*

Lekin jahongirlik uchun eng muhim bo‘lgan narsa – tarixiy zaruriyat, ehtiyoj Iskandarda yo‘q edi. Behuda emaski, u buni his etib, hukmronligining dastlabki kunlarida andisha yo‘lini tutadi, sabr qiladi:

*Taammul qilur erdi haddin fuzun,
Chekar erdi andisha torin uzun.*

Dostonda Alisher Navoiy Chin hoqoni amalga oshirgan mudofaa inshootlarini va boshqa yumushlarni shunchalik jonli, hayotiy tasvirlaganki, Amir Temurning harbiy faoliyatidan xabardor kishi bunga amin bo‘ladi. Hoqonning Iskandar hordig‘i uchun tayyorlangan yoki tanlagan bog‘i, uning o‘rtasida qurdirgan binosi ham Amir Temurning Samarqanddagi mashhur Bog‘ibaland va unda qurilgan Chinnixona esa Mirzo Ulug‘bek qurdirgan Chinnixona binosini beixtiyor esga soladi.

“Temur tuzuklari”da keltirilgan: “Mening yurishim – bu ilm yurishidir, me’morchilik yurishidir”, so‘zlari bilan Sohibqiron harbiy yurishlar faqatgina bir yurti bosib olib, qaram qilish, yondirish va yoqish uchun emas, balki, u yerlarda islom ilmini, madaniyatini yoyish uchun ham zarur ekanligini qayd etadi. Kuchli davlat qurish uchun faqat harbiy qudrat emas, balki yuksak insoniy ma’naviyat, ilm va halollik-poklik kerakligi asarda shunday bayon etiladi: “Davlatni kuchli qiladigan narsa – bu halol odamlar, odil qonunlar va bilimdon farzandlardir”. (Амир Темур, 1991:55)

Sohibqiron “Tuzuklar”ida hukmdor uchun davlat boshqaruvida adolat, aql-zakovat va xalqparvarlik xislatlari nihoyatda muhim ekanligini, davlati barqaror farovonlik va taraqqiyotda bo‘lishini istagan har qanday podshoh ushbu xislatlarni o‘zida jamlashi lozimligini ta’kidlaydi:

- Adolat bilan ish yuritgan podshoh hech qachon yiqilmaydi;
- Aql quvvatdirki, uning vositasida sarkarda o‘z qo‘shinini g‘alabaga eltadi;
- Aholi tinch yashasa, davlat, unda tinchlik, farovonlik barqaror bo‘ladi;
- Podshohning kuch-qudrati xalqining roziligi bilan o‘lchanadi.

“Temur tuzuklari”da Sohibqironning jamiyatga, ijtimoiy-siyosiy hayotga qarashi, birlashgan qudratli feodal davlatining siyosiy va axloqiy prinsiplari o‘z ifodasini topgan. Jumladan, u dasturida o‘zining shunday siyosiy-axloqiy tamoyillarini ifoda etadi: “Menga bo‘ysungan yangi davlatlarda hurmatga loyiq odamlarga hurmat ko‘rsatdim. Men Payg‘ambar alayhissalom avlodlariga, qonun targ‘ibotchilariga, olimlar va keksalarga nisbatan buyuk hurmat hamda ehtirom bilan munosabatda bo‘ldim, ularga nafaqa belgiladim. Bu mamlakatlarning badavlat kishilari mening og‘a-inimdek, yetim-yesir va kambag‘allari esa bolalarimdek bo‘lib qoldi. Mag‘lub bo‘lgan mamlakat qo‘shinlari mening qo‘shinlarimga qo‘shilardi. Men bu mamlakatlarda xalq hurmatini qozonishga harakat qildim. Ammo, shunga qaramasdan fuqaroni qo‘rqinch va umid orasida saqladim... Menga tobe hamma mamlakatlarda adolat eshiklari ochiq edi. Shu bilan birga o‘g‘irlik va talonchilikning barcha yo‘llarini berkitishning choralari ko‘rdim.” (Муминов, 1968:35)

Sohibqiron Temur tasarrufida bo‘lgan o‘lkalardagi yo‘llarning xavfli bo‘lishini istamagan. U yo‘lovchilar xavfsizligini ta‘minlash va qo‘nib o‘tish uchun manzilgohlar qurdirgan, qulayliklar yaratish uchun katta yo‘llarga soqchilar qo‘ygan.

O‘z tasarrufidagi o‘lkalarda barcha ishlarda hokimlarning adolat tomonida qattiq turishlarida buyruq berilgan. “Qashshoqlikni tugatish maqsadida boshpanalar tashkil qildimki, kambag‘allar ulardan nafaqa olib turardilar.” (Муминов, 1968:36)

Sohibqiron har bir shaharda machit, maktab, madrasa, kambag‘al va miskinlar uchun g‘aribxonalar, doimiy tabiblar bilan ta‘minlanib turiladigan shifoxonalar qurdirgan.

“Temur va temuriylar hukmronligi davrida turmushda eng yuksak ahloqiy qadriyatlarga amal qilindi. Zero, Amir Temur odamlarga baho berishda ularning shaxsiy sadoqatiga emas, balki insoniy fazilatlariga qarab qadrlanishini, jasur, fidoyi, halol odamlarga ishonch bildirishni qaror toptirgan edi. Olaylik, poraxo‘rlik qilgani uchun o‘z vazirini o‘limga buyurgan bo‘lsa, o‘ziga qarshi jangda haqiqiy bahodirlik ko‘rsatgan, oxirgi ikki hamrohi qolguncha kurashgan Shoh Mansurning nogoh o‘ldirilishidan iztirobga tushgan. Odamgarchilik Sohibqironning e‘tiqodi bo‘lgan”. (Сатторий, 2006:8) Bu fikrlardan so‘ng muallif Amir Temurning hokimiyat tepasiga kelganida unga To‘xtamishxonning otasi ko‘rsatgan marhamati uchun o‘g‘li xiyonat qilganida va qasamini buzganida ham qayta-qayta kechirganligini o‘quvchiga eslatadi. Qayin og‘asi Amir Husayn nomardlik qilib, “Qur‘oni karim” bilan ichgan qasamini buzganida ham unga shafqat qilgan, kechirgan.

Adabiyotshunos olim D.Salohiy buyuk Sohibqironning yana bir muhim xususiyati, fazilati haqida so‘z yuritadi: “O‘z davrining ilg‘or dunyoqarashi bo‘lmish islomni chuqur tushungan va uning insonparvar, hayotsevar aqidalarini chin dildan qabul etgan Sohibqiron Amir Temur o‘zining turli jabhalarda uyg‘unlik bilan olib borgan faoliyatida el-ulus osoyishtaligi, hamjihatlik, xayr-sadaqa, birodarlik, futuvvat, yurt obodligi kabi “musulmonchilik” deb atalmish yuksak qadriyat talablarini amalga oshirdi. U xalqni ijtimoiy hayotda faol ishtirok etishga, adolatparvar, ma‘rifatli va sof vijdonli bo‘lishga undadi”. (Салохий, 2007:6-7) Olima fikrlarini davom ettirar ekan, Sohibqiron o‘z e‘tiqodiga sodiq qolishi barobarida, davlatida islom dinining juda ko‘p narsalarni ta‘qiqlab, inson erkini chegaralab qo‘ygudek darajada xurofot bilan almashinuviga yo‘l qo‘ymaganligini ham ta‘kidlaydi; uning umrining oxirgi damlarigacha komil musulmonlikka intilgani holda, hech bir mutaassib din peshvosiga davlat ishlariga aralashish yoki biror masalada hal qiluvchi ovozga ega bo‘lish huquqini bermaganligini, davlat tizginini oqil va dono yo‘lboshchi sifatida o‘z qo‘lida tutganligini qayd etadi. Sohibqiron islomni davlati va

jamiyatida mutlaq va beshafqat hukmron deb emas, balki insonlarga rahm-shafqat qilib, ularni to‘g‘ri yo‘lga soluvchi dono tarbiyachi sifatida tushundi va targ‘ib etdi.

Olima buyuk Sohibqironning dono siyosati tufayli mamlakatda, xususan Movarounnahrda turli ma‘rifiy ta‘limotlar keng yoyilib, diniy-ma‘rifiy suluk va tariqatlar ham erkin rivojlanganligi hodisasiga e‘tibor qaratadi: “Ma‘lumki, har qanday siyosiy mafkura yoxud dunyoqarash o‘z davri ijtimoiy-siyosiy muhiti, jamiyat taraqqiyoti darajasi va shu jamiyat a‘zosining tafakkuri mahsuli sifatida dunyoga keladi. Demak, hazrati Sohibqiron hukmronliklari davrida Turkistonda ilm-fan ravnaqi, hurfikrlilik taraqqiyoti uchun eng qulay zamin yaratilgan ekanki, shu zaminga qadalgan barcha yaxshilik urug‘lari baravj hosilga kirdi. Hazrati Sohibqironning faol hayotsevar va fuqaroparvar siyosati jamiyat kishilarini, shu jumladan uzlatnishin sufiylarni ham to‘laqonli va serzavq hayot kechirishga ilhomlantirdi va eng muhimi, halol mehnat tufayli foniylar dunyoda ham saodatga erishish mumkin ekanligiga ishonch o‘yg‘ota oldi. Bunday “sohibqironiy siyosat”ga temuriylar davrida ham amal qilindi”. (Салоҳий, 2007:9) Demak, bu fikrlardan anglashiladiki, “Yevropa xaloskori” degan faxriy yorliqqa sazovor bo‘lgan buyuk Sohibqiron Amir Temur bu hududni o‘z dindosh birodarlari tasarrufidan xalos etishni istamagan, balki uning maqsadi o‘sha yurtlarning xalqlariga islom ma‘rifatini yetkazish bo‘lgan, Sharqda ko‘tarilayotgan tamaddun ziyosidan ongli ravishda G‘arbni ham bahramand etmoqchi bo‘lgan.

“Temur tuzuklari”da Sohibqiron Amir Temur o‘z taqdirida yuz bergan har bir voqea yolg‘iz Alloh taolo izni irodasi bilangina sodir bo‘lganligini qayd etib, shunday yozadi: “Qur‘oni majiddan fol ochsam, ushbu qutlug‘ oyat chiqdi: “Innaa jaalnaka xolifatan fil ard”, ya‘ni “Biz seni Yer yuziga xalifa qildik”. Men buni (istiqbolning) xayrlik va muborak follari sirasiga kiritdim va o‘zlarini davlat sherigi bilib, menga bo‘ysunishni istamagan amirlarni turli tadbirlar ishlatib o‘zimga itoat ettirish uchun bir necha bor kengash o‘tkazdim”. Bundan shu narsa ravshan bo‘ladiki, buyuk Sohibqiron mo‘tabar islomiy manbalarni chuqur bilgan, o‘rgangan va hayoti uchun ularni dasturil-amal qilgan.

Xulosa. Buyuk Sohibqiron Amir Temur o‘z “Tuzuklari”da shunday so‘zlarni bayon etadi: “Yaxshi podshoh, podshohlik qilish uchun hech qachon yetarli vaqtga ega bo‘lmaydi, shuning uchun biz qudratli Alloh bizga muqaddas qarz sifatida topshirib qo‘ygan fuqaro foydasiga ishlashga majburiy. Bu hamisha mening asosiy mashg‘ulotim bo‘lib qoladi; negaki qiyomat kuni faqirlar etagimdan tortib, mendan qasos olishni talab etishlarini istamayman.” (Амир Темур, 1991:55-56)

O‘tkir fahmli oqil siyosatchi va mohir diplomat bo‘lgan Sohibqiron Amir Temur islom mafkurasiga tayanib, musulmon dinining nufuz e‘tiboridan foydalandi va o‘z davlatini mastahkamlash maqsadida boshqa dinlardan ham foydalanishga intildi. Rui de Gonzales Klavixo “Samarqandda Temur saroyiga sayohat kundaligi”da (1403-1406-yillar) bu haqda ham juda ko‘p faktlar beradi. (Муминов, 1968:45)

“Tuzuklar”da keltirilgan ma‘lumotlar Sohibqiron zamondoshlari bo‘lmish tarixchilar asarlaridagi e‘tiroflarda yaqqol namoyon bo‘ladi. Xususan, Sohibqironni o‘zining ashaddiy dushmani deb bilgan Ibn Arabshoh buyuk hukmdor yuzidan uning uchun haqiqiy do‘stlikning gashti va latofati ko‘rinib turganligi, o‘zi mehribonligi va shirinsuxanligi bilan ko‘plab do‘stlar orttirganligi, ularni “do‘st” deb atashdan tortinmaganligi va do‘stlik ne‘matini qadrlab, uni doimo ehtiyot qilganligi haqida hikoya qiladi. Muallifning ta‘kidiga ko‘ra, Sohibqiron do‘stlik faqat do‘stlik bilan qaytarilishini, barcha boyliklar harbiylar yoki xushomadgo‘ylar yollash uchun xizmat qilishini yaxshi bilgan. Sohibqiron o‘zining piri bo‘lmish taqvodor olim Said Imom

Barakaga katta ixlos qo‘ygani, bu xudojo‘y odamning vafotini eshitib ko‘z yoshi to‘kkanlarini qudratli sulton tabiatiga xos ajoyib xislatlar sifatida muallif e’tirof etadi.

Iqtiboslar/ References/ Kaynaklar/ Сноски:

1. Shomiy Nizomiddin. Zafarnoma // Tarjimon A. Jo‘rayev. – Toshkent: Sharq, 1997.
2. Алишер Навоий. МАТ, 20 жилдлик. 9-ж. – Тошкент, 1992.
3. Амир Темур. Темур тузуклари. – Тошкент, 1991.
4. Ботир Валихўжаев, Танланган асарлар. 3 жилдлик. – Тошкент, 2024.
5. Ибн Арабшоҳ. Амир Темур тарихи. – Тошкент, 1992.
6. Мўминов И. Амир Темурнинг Ўрта Осиё тарихида тутган ўрни ва роли. – Тошкент, 1968.
7. Муҳаммад Али. Темур. Тетрология: 1-т. Темур. – Тошкент, 1996.
8. Муҳаммад Али. Темур. Тетрология: 2-т. Жаннат кидирган юрак. – Тошкент, 1997.
9. Муҳаммад Али. Темур. Тетрология: 3-т. Тавба. – Тошкент, 1998.
10. Муҳаммад Али. Темур. Тетрология: 4-т. Ким инсон. – Тошкент, 1999.
11. Пардаева Ирода. Навоий ва тарих ҳикмати. – Тошкент: “Наврўз”, 2020.
12. Ртвалидзе Э. Амир Темур. – Ташкент, 2016.
13. Рўзманова Р. Алишер Навоий анъаналарининг усмонли турк шеърятига таъсири (Аҳмад Пошо ва Сайди Али Раис Котибий ижоди мисолида)// НД Автореферати. – Самарқанд: СамДУ, 2011.
14. Салоҳий Д. Хуррият ҳарорати. – Тошкент, 2007.
15. Салоҳий И. Эзгу сўз қудрати. – Самарқанд, 2002.
16. Содиков Х. Амир Темур салтанатида хавфсизлик хизмати: (тарихий бадиалар). – Тошкент, 2010.
17. Султонов Т. Хамсанавислик анъанасида “Махзанул-асрор” ва “Ҳайратул-аброр” дostonларининг тутган ўрни//Таржима, ахборот, мулоқот – сиёсий ва ижтимоий кўприк: Халқаро илмий-амалий анжуман мат-ри.- Самарқанд, 2018. Б. 130-131-б.
18. Халлиева Г. Қиёсий адабиётшунослик. – Тошкент, 2020.
19. Шарафиддин Али Яздий. Зафарнома. – Ленинград, 1941.
20. “Ўзбекистон адабиёти ва санъати”// 1995, №7, 17 февраль. 3-б.
21. Ҳаким Сатторий. Олтин силсила. – Тошкент, 2006.
22. Ҳерман Вамбери. Бухоро ёхуд Мовароуннаҳр тарихи. – Тошкент, 1990.
17. Ҳусайн Бойқаро. Рисола. - Тошкент, 1991.

**BULLETIN OF THE
INTERNATIONAL JOURNAL
“TURKOLOGICAL
RESEARCH”**

In order to implement programs and projects developed to accelerate the relationship envisaged at the summit of the Organization of Turkic States held in Samarkand, as well as to coordinate and highlight the research work carried out in the field of Turkic studies, the International Journal “Turkological Research” at Samarkand State University named after Sharof Rashidov passed the state registration. The journal is intended to publish the results of scientific research in the field of Turkic languages and dialects, the history of linguistic and literary relations of the Turkic peoples of Central Asia, the socio-cultural field. There are such headings as a young researcher, memory and our anniversaries. Articles written in Uzbek, Turkish, Russian, English and all Turkic languages are accepted.

The scientific journal is based on the decision of the Higher Attestation Commission of the Ministry of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan dated May 8, 2024 and numbered 354/5; It is included in the list of scientific publications that are recommended for candidates to receive the Doctor of Philosophy (PhD) and Doctor of Science (DSc) academic degrees in the fields of history and philology to publish their scientific results due to their theses.

**THE JOURNAL PUBLISHES ARTICLES
IN THE FOLLOWING AREAS:**

- ✓ History of socio-cultural relations of the Turkic peoples;
- ✓ Research of the Turkic World;
- ✓ Dialectology of Turkic languages;
- ✓ Geopolitics of the Turkic World;
- ✓ Folklore Studies;
- ✓ Comparative Linguistics and Literary Studies;
- ✓ Literary Relations and Translation Studies.

CONTACT ADDRESS:

Mailing Address:

140104, University boulevard, 15,
Samarkand, Uzbekistan,
Research Institute of Turkology under
Samarkand State University named after
Sharof Rashidov

Phone:

+998 91 527 68 22

+998 99 596 35 69

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

Email:

turkologiya.samdu@gmail.com

Website:

<https://turkologiya.samdu.uz>

REQUIREMENTS FOR ARTICLES:

- The article is presented on 8-10 pages;
- Article structure:
 1. The text of the article should be prepared in Times News Roman font, size 14, left: 3 cm, right: 1.5 cm, top and bottom: 2 cm; in A4 format in 1.15 intervals.
 2. The title of the article, surname, name and patronymic of the author (authors) are indicated in full and written in capital letters.
 3. Position, academic title, place of work (study), region, republic, telephone number, email address and ORCID number of the author (authors) are indicated in full.
 4. The abstract should consist of a brief content and importance of the article, results.
 5. At the beginning of each article, there should be an annotation in 2 other languages (optionally selected from Uzbek, English, Russian and Turkish) in addition to the language in which the article is written.
 6. The abstract should be no more than 120-150 words.
 7. At the bottom of the abstract, 7-10 keywords should be given that illuminate the content of the article.
 8. The article should be prepared in the following form:
 - a) Introduction;
 - b) Main part;
 - c) Results and Discussions;
 - d) Conclusions;
 - e) List of literature (References) – in alphabetical order;
 - f) Citations are given in brackets in the form of the author's surname - date of publication - page (Muminov, 2020: 25);
 - g) Figures, drawings, tables, diagrams are designated in Arabic numerals as "Figure". Signs or pointers are placed under the figure, in the next line, in the middle and highlighted in bold.
- The topic of the scientific article submitted by the author (or co-authors) must correspond to the journal's columns.
- Articles can be submitted in Uzbek, English, Russian, and all other Turkic languages
- The author(s) are responsible for the scientific validity, reliability and plagiarism of the information and evidence presented in the article;
- Articles will be considered. The journal publishes only articles recommended by experts;
- Articles not requested will not be published and will not be returned to the authors;
- Only 1 article of the author is published in 1 issue of the journal.

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO JURNALINING AXBOROT XATI

Davlatimiz tomonidan olib borilayotgan ijtimoiy-ma'rifiy, ilmfanni rivojlantirishga qaratilgan siyosat, Turkiy Davlatlar Tashkilotining Samarqandda o'tkazilgan sammitida ko'zda tutilgan o'zaro aloqalarni jadallashtirish bo'yicha ishlab chiqilgan dastur va loyihalarni amalga oshirish hamda turkologiya sohasida olib borilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarini muvofiqlashtirish va yoritish maqsadida Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universitetida “Turkologik tadqiqotlar” xalqaro jurnali ta'sis etildi. Jurnal turkiy til va shevalar, Markaziy Osiyo turkiy xalqlari lisoniy va adabiy aloqalari tarixi, ijtimoiy-madaniy sohalarda amalga oshirilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarining natijalarini e'lon qilishga mo'ljallangan. Jurnalda muharrir minbari, tadqiqotlar, ilmiy axborot, taqriz va e'tirof, ilmiy anjuman, yosh tadqiqotchi, xotira, yubilyarlarimiz kabi ruknlar mavjud. O'zbek, turk, rus, ingliz va barcha turkiy tillarda yozilgan maqolalar qabul qilinadi.

Ilmiy jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi OAKning 2024-yil 8-maydagi 354/5-sonli rayosat qarori asosida tarix, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

JURNAL QUYIDAGI YO'NALISHLARDAGI MAQOLALARNI NASHR QILADI:

- ✓ Turkiy xalqlarning ijtimoiy-madaniy aloqalari tarixi
- ✓ Turk dunyosi tadqiqotlari
- ✓ Turkiy tillar dialektologiya
- ✓ Folklorshunoslik
- ✓ Qiyosiy tilshunoslik va adabiyotshunoshlik
- ✓ Adabiy aloqalar va tarjimashunoslik.

MUROJAAT UCHUN MANZIL:

Pochta manzili:

140104, Universitet xiyoboni, 15-uy,
Samarqand, O'zbekiston,
Sharof Rashidov nomidagi Samarqand
davlat universiteti huzuridagi
Turkologiya ilmiy-tadqiqot instituti

Telefon:

+998 91 527 68 22

+998 99 596 35 69

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

Elektron pochta:

turkologiya.samdu@gmail.com

Veb-sayt:

<https://turkologiya.samdu.uz>

MAQOLALARGA QO'YILADIGAN TALABLAR:

- Maqola 8-10 sahifa hajmida taqdim etiladi;
- Maqolaning tarkibiy tuzilishi:
- 1. Maqola matni Times News Roman shriftida, 14 kattalikda, chap: 3 sm, o'ng: 1,5 sm, yuqori va quyi: 2 sm; 1,5 intervalda, A4 shaklida tayyorlanishi lozim.
- 2. Maqola sarlavhasi, muallif(lar)ning familiyasi, ismi va otasmi to'liq holatda katta harflar bilan yozilishi kerak.
- 3. Muallif(lar)ning lavozimi, ilmiy unvoni, ish (o'qish) joylari, viloyat, Respublika, telefon raqami, elektron pochta manzili va ORCID raqqami to'liq keltirilishi kerak.
- 4. Annotatsiya, maqolaning qisqacha mazmun va ahamiyati, natijalardan iborat bo'lishi lozim.
- 5. Har bir maqola boshida maqola yozilgan tildan tashqari yana 2 tilda (o'zbek, ingliz, rus va turk tillaridan ixtiyoriy ravishda tanlanadi) annotatsiya bo'lishi lozim.
- 6. Annotatsiya 120-150 so'zdan ko'p bo'lmagan shaklda bo'lishi kerak.
- 7. Annotatsiyaning pastki qismida maqola mazmunini yorituvchi 7-10 ta tayanch so'zlar keltirilishi kerak.
- 8. Maqola quyidagi shaklda tayyorlanishi kerak:
 - a) Kirish (Introduction);
 - b) Asosiy qism (Main part);
 - c) Natijalar va muhokama (Results and Discussions);
 - d) Xulosalar (Conclusions);
 - e) Adabiyotlar (References) – alifbo tartibida keltiriladi;
 - f) Havola(snoskalar)lar qavsda muallif familiyasi – nashr sanasi – sahifasi (Mo'minov, 2020: 25) shaklida keltiriladi;
 - g) Rasm, chizma, jadval, diagrammalar «Rasm» deb arab raqamlari bilan qayd etiladi. Belgi yoki ishoralar – rasm ostida, keyingi qatorda, o'rtada joylashtiriladi va qoraytirilgan shrift bilan belgilanadi.
- Muallif (yoki hammualliflar) tomonidan taqdim etilayotgan ilmiy maqola mavzusi jurnal ruknlariga mos kelishi shart.
- Maqolalar o'zbek, ingliz, rus va barcha turkiy tillarda taqdim etilishi mumkin.
- Maqolada keltirilgan ma'lumot va dalillarning ilmiy asoslanganligi, ishonchli va ko'chirmachilik holatlari uchun muallif(lar) mas'uldir;
- Maqolalar ekspertiza qilinadi. Ekspertlar tomonidan tavsiya etilgan maqolalargina jurnalda chop etiladi;
- Tavsiya etilmagan maqolalar chop etilmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi;
- Jurnalning 1 ta sonida muallifning faqat 1 ta maqolasi chop etiladi.

**БЮЛЛЕТЕНЬ
МЕЖДУНАРОДНОГО ЖУРНАЛА
"ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ"**

В целях реализации программ и проектов, разработанных для ускорения взаимоотношений, предусмотренных на состоявшемся в Самарканде саммите Организации Тюркских Государств, а также координации и освещения научно-исследовательской работы, проводимой в области тюркологии, Международный журнал Самаркандского государственного университета имени Шарофа Рашидова «Тюркологические исследования» прошел государственную регистрацию. Журнал предназначен для публикации результатов научно-исследовательских работ в области тюркских языков и диалектов, истории языковых и литературных связей тюркских народов Средней Азии, социокультурной области. Есть такие рубрики, как молодой исследователь, память и наши юбилеи. Принимаются статьи, написанные на узбекском, турецком, русском, английском и всех тюркских языках.

Научный журнал на основании решения Высшей аттестационной комиссии (ВАК) Министерства высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан от 8 мая 2024 года под номером 354/5; Он включен в перечень научных изданий, рекомендуемых кандидатам на получение ученых степеней доктора философии (PhD) и доктора наук (DSc) в области истории и филологии для публикации своих научных результатов по своим диссертациям.

**В ЖУРНАЛЕ ПУБЛИКУЮТСЯ
СТАТЬИ ПО СЛЕДУЮЩИМ
НАПРАВЛЕНИЯМ:**

- ✓ История социально-культурных отношений тюркских народов;
- ✓ Исследования тюркского мира;
- ✓ Диалектология тюркских языков;
- ✓ Геополитика тюркского мира;
- ✓ Изучение фольклора;
- ✓ Сравнительное языкознание и литературоведение;
- ✓ Литературные отношения и переводоведение.

КОНТАКТНЫЙ АДРЕС:

Почтовый адрес:

140104, Университетский бульвар,
15, город Самарканд, Узбекистан,
Научно-исследовательский
институт Тюркологии при
Самаркандском Государственном
Университете имени Шарофа
Рашидова

Телефон:

+998 91 527 68 22

+998 99 596 35 69

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

Электронная почта:

turkologiya.samdu@gmail.com

Веб-сайт:

<https://turkologiya.samdu.uz>

ТРЕБОВАНИЯ К СТАТЬЯМ:

- К публикации принимаются статьи объемом 8-10 страниц;
- Структура статьи:
 1. Текст статьи должен быть выполнен шрифтом Times News Roman, размером 14 пунктов, слева: 3 см, справа: 1,5 см, сверху и снизу: 2 см; с межстрочным интервалом 1,15, формат листа A4.
 2. Название статьи, фамилия, имя и отчество автора(ов) должны быть написаны заглавными буквами в полном регистре.
 3. Должность, ученое звание, места работы(учебы), регион, Республика, номер телефона, адрес электронной почты и ORCID-номер автора(ов) должны быть указаны полностью.
 4. Аннотация должна состоять из краткого содержания и важности статьи, результатов.
 5. В начале каждой статьи, помимо языка, на котором написана статья, должна быть аннотация на 2-х других языках (на выбор – узбекский, английский, русский и турецкий).
 6. Аннотация должна содержать не более 120-150 слов.
 7. Внизу аннотации должно быть 7-10 ключевых слов, освещающих содержание статьи.
 8. Статья должна быть подготовлена в виде:
 - a) Вступление (Introduction);
 - b) Основная часть (Main part);
 - c) Результаты и обсуждение (Results and Discussions);
 - d) Выводы (Conclusions);
 - e) Литература (References) – в алфавитном порядке
 - f) Ссылка(сноски) приводится в скобках в виде фамилии автора – дата публикации – страница (Муминов, 2020: 25);
 - g) Рисунки, чертежи, таблицы, схемы нумеруются арабскими цифрами и обозначаются как «Рисунок». Знаки или указатели размещают под рисунком, в следующей строке, посередине и выделяют жирным шрифтом.
- Тема научной статьи, представленной автором (или соавторами), должна соответствовать рубрикам журнала.
- Статьи могут быть представлены на узбекском, английском, русском и всех других тюркских языках.
- Автор(ы) несут ответственность за научную обоснованность, достоверность и плагиат информации и доказательств, представленных в статье;
- Статьи рецензируются. В журнале публикуются только статьи, рекомендованные экспертами;
- Нерекомендованные статьи не публикуются и не возвращаются авторам;

“TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” DERGİSİNİN BÜLTENİ

Özbekistan Cumhuriyeti devletinin sosyal-eğitimsel ve bilimsel gelişme politikasının başarılı şekilde uygulanmasına yardımcı olmak amacıyla, Semerkant'ta düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatının zirvesinde öngörülen karşılıklı ilişkilerin hızlandırılması için geliştirilen program ve projeleri uygulamak, bilimsel çalışmaları koordine etmek, Türkoloji alanında yürütülen araştırma çalışmaları Şeraf Reşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi, Uluslararası “Türkoloji Araştırmaları” dergisini tescil etmiştir. Dergi, Türk dili ve lehçeleri, Orta Asya Türk topluluklarının dil ve edebiyat ilişkileri tarihi, sosyo-kültürel alanlardaki bilimsel ve araştırma çalışmalarının sonuçlarını yayınlamayı amaçlamaktadır. Dergimizde editör kürsüsü, araştırma, bilim dünyasından, inceleme ve tanıma, bilimsel konferans, genç araştırmacı, hatıra, yıldönümleri gibi sütunlar yer almaktadır. Özbekçe, Türkçe, Rusça, İngilizce ve tüm Türk lehçelerinde yazılmış makaleler kabul edilmektedir.

Bilimsel dergi, Özbekistan Cumhuriyeti Yükseköğrenim, Bilim ve İnovasyon Bakanlığı'na bağlı Yüksek Kabul Komisyonu'nun 8 Mayıs 2024 tarihli ve 354/5 sayılı kararına esasen; tarih, filoloji alanlarında Felsefe Doktoru (Doktora) ve Bilim Doktoru (DSc) akademik derecesini almaya aday kişilerin tezleri dolayısıyla bilimsel sonuçlarını yayınlaması tavsiye edilen ilmi yayınlar listesine dâhil edilmiştir.

DERGİ AŞAĞIDAKİ ALANLARDA MAKALELER YAYINLAMAKTADIR:

- ✓ Türk Dünyasındaki sosyo-kültürel ilişkilerin tarihi;
- ✓ Türk Dünyası araştırmaları;
- ✓ Türk Lehçeleri diyalektolojisi;
- ✓ Türk Dünyasının jeopolitiği;
- ✓ Folklor çalışmaları;
- ✓ Karşılaştırmalı dilbilim ve edebiyat çalışmaları;
- ✓ Edebi ilişkiler ve çeviri çalışmaları.

İLETİŞİM ADRESİ:

Posta adresi:

140104, Üniversite Bulvarı, 15,
Semerkant şehri, Özbekistan, Şeraf
Reşidov adına Semerkant Devlet
Üniversitesine bağlı Türkoloji
Araştırmaları Enstitüsü

Telefon:

+998 99 582 93 81

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

E-posta:

turkologiya.samdu@gmail.com

İnternet sitesi:

<https://turkologiya.samdu.uz>

MAKALE YAZIM KURALLARI:

- Makale 8-10 sayfada sunulur;
- Makale'nin yapısı:
 1. Makale metni Times New Roman yazı tipinde, 14 punto büyüklükte, sol kenarından 3 cm'lik, sağ kenarından 1,5 cm'lik, üst ve alt kenarından 2 cm'lik boşluk bırakılarak, tek sütun olarak, 1,15 satır aralığında, A4 boyutunda hazırlanmalıdır.
 2. Makalenin başlığı, yazar(lar)ın soyadı, adı ve baba adı tam olarak büyük harflerle yazılmalıdır.
 3. Yazar(lar)ın pozisyonu, akademik ünvanı, çalıştığı (öğrendiği) yer, bölgesi, cumhuriyeti, telefon numarası, e-posta adresi ve ORCID numarası eksiksiz olarak verilmeli.
 4. Özet, makalenin amacını, önemli bulgularını ve sonuçlarını içermelidir.
 5. Her makalenin başında, makalenin yazıldığı dilin yanı sıra 2 dilde de (isteğe bağlı olarak Özbekçe, İngilizce, Rusça ve Türkçe arasından seçilecek) açıklama bulunmalıdır.
 6. Özet, 120-150 sözcüğü geçmeyecek şekilde yazılmalıdır.
 7. Özeti alt kısmında makalenin içeriğini tanımlayacak en az 7, en fazla 10 anahtar kelimeye yer verilmelidir.
 8. Makale, aşağıdaki formatda hazırlanmalıdır:
 - a) Giriş (Introduction);
 - b) Ana bölüm (Main part);
 - c) Sonuçlar ve tartışma (Results and Discussions);
 - d) Sonuçlar (Conclusions);
 - e) Kaynakça (References) alfabetik olarak sıralanmalıdır;
 - f) Bağlantılar (dipnotlar) yazarın soyadı - yayın tarihi - sayfa şeklinde parantez içinde verilecektir (Muminov, 2020: 25);
 - g) Resim, çizim, tablo, diyagramlar "Resim" olarak Arap rakamları ile kaydedilir. İşaretler resmin altına, bir sonraki satıra, ortaya yerleştirilir ve koyu yazılır.
 - Yazarın (veya ortak yazarların) sunduğu bilimsel makalenin konusu dergi sütunlarıyla örtüşmelidir.
 - Makaleler Özbekçe, İngilizce, Rusça ve tüm Türk dillerinde gönderilebilir.
 - Makalede sunulan bilgi ve kanıtların bilimsel dayanağı, güvenilirliği ve intihalinden yazar(lar) sorumludur.
 - Makaleler hakemli olacaktır. Dergide sadece uzmanlar tarafından tavsiye edilen makaleler yayımlanır.
 - Talep edilmeyen yazılar yayınlanmayacak ve yazarlarına iade edilmeyecektir.
 - Derginin 1 sayısında yazarın sadece 1 makalesi yer alacaktır.

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL
RESEARCH”

ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL
DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Muharrir:

Musahhih va texnik muharrir:

Norxo‘ja Choriyev

Rahmatulloh Shokirov

2025-yil 20-oktabrda tahririy-nashriyot bo‘limiga qabul qilindi.

2025-yil 24-oktabrda original-maketdan bosishga ruxsat etildi.

Qog‘oz bichimi 60x84.1/16. «Times New Roman» garniturası.

Offset qog‘ozı. Shartlı bosma tabog‘ı –9.

Adadı 15 nusxa. Buyurtma №742

SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi bosmaxonasida chop etildi.

140104, Samarqand sh., Universitet xiyoboni, 15.

ISSN 2992-9229

9

772992

922004